

M.S.W. SEM-III (CBCS) (2016 COURSE) : WINTER - 2017

SUBJECT: FCD- 8: DEVELOPMENT OF THE DISADVANTAGED

Day: Saturday
Date: 28/10/2017

Time: 02.00 PM TO 05.00 PM
Max. Marks: 60

W-2017-0392

N.B.:

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
- 2) Figures to the right indicate **FULL** marks.
- 3) Answers to both the sections should be written in **SEPARATE** answer book.

SECTION - I

- Q1** Write short notes on **ANY TWO** of the following: [10]
- a) Street child
  - b) Scheduled caste
  - c) Substance abuse

- Q2** Define child labour and discuss problems of child labour in India. [10]

OR

Write a note on concept, definition and types of disadvantaged people.

- Q3** Write an essay on problems and challenges of physically disadvantaged. [10]

OR

Comment on demographic profile of socially disadvantaged people in India.

SECTION - II

- Q4** Write short notes on **ANY TWO** of the following: [10]
- a) Tribal women
  - b) NT and VJNT women
  - c) Tribal Sub Plan (TSP)

- Q5** Discuss the special component plan (SCP) for Scheduled Caste in India. [10]

OR

Discuss the non-institutional services for physically disadvantaged people in India.

- Q6** Write an essay on problems of Dalit Women in India. [10]

OR

Highlight the various educational programs for socially disadvantaged people in India.

* * * *

मराठी रुपांतर

सूचना:

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- २) उजवीकडील अंक गुणांचा निर्देश करतात.
- ३) दोन्ही विभाग वेगवेगळ्या उत्तरपत्रिकेत लिहावेत.

विभाग - १

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा. (१०)
- अ) रस्त्यावरील मुले
ब) अनुसूचीत जाती
क) पदार्थ दूरउपयोग
- प्र.२ बालकामगाराची व्याख्या देवून भारतातील बालकामगारांच्या समस्येवर चर्चा करा. (१०)
- किंवा
आघातग्रस्तांची संकल्पना, व्याख्या व प्रकार यावर टिप्पणी लिहा.
- प्र.३ शारीरिक दृष्ट्या आघातग्रस्त असलेल्या लोकांच्या समस्या आणि आव्हाने यावर निबंध लिहा. (१०)
- किंवा
भारतातील सामाजिक दृष्ट्या आघातग्रस्त असलेल्या लोकसंख्यात्मक वैशिष्ट्यांवर टिप्पणी करा.

विभाग - २

- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा. (१०)
- अ) आदिवासी महिला
ब) एन.टी. आणि व्ही.जे.एन.टी महिला
क) आदिवासी उपघटक योजना
- प्र.५ भारतातील अनुसूचीत जातींकरिता असलेल्या विशेष घटक योजनेवर चर्चा करा. (१०)
- किंवा
भारतातील शारीरिक दृष्ट्या आघातग्रस्त लोकांकरीता असलेल्या गैरसंस्थात्मक सेवांवर चर्चा करा.
- प्र.६ भारतातील दलित महिलांच्या समस्यांवर निबंध लिहा. (१०)
- किंवा
भारतातील सामाजिक दृष्ट्या आघातग्रस्त लोकांकरीता असलेल्या विविध शैक्षणिक कार्यक्रमांवर प्रकाश टाका.

* * * *